

Het gaat weer stuiven in Groot-Olmen!

LEON TERLOUW

Vanaf 1998 wordt de waterwinning in de Kennemerduinen sterk verminderd. Als gevolg hiervan zullen veel duinvalleien weer onder invloed komen van het grondwater. Eén van de gevolgen hiervan is dat er verruiging ontstaat in deze duinvalleien. Om die verruiging te voorkomen, zal herstelbeheer uitgevoerd moeten gaan worden. De gezamenlijke beheerders hebben hiervoor een masterplan in voorbereiding, waarin alle te nemen maatregelen op een rij worden gezet. Half september is de PWN in het kader van deze plannen gestart met een verstuivingsproject in de Kennemerduinen: het herstelproject Groot-Olmen.

De duinvallei Groot-Olmen (oppervlakte ca. 50 ha) was vanaf de 17e eeuw in gebruik als weide met plaatselijk akkercomplexen. Als gevolg van die akkerbouw is over grote oppervlakten de bodem dan ook bewerkt. Plaatselijk komt er een onnatuurlijk dikke humuslaag voor. De vallei is nu begroeid met liguster- en duindoornstruweel, soortenarm duingrasland en duinrietvegetaties. Ook zijn er een paar bosjes. Hoewel de vallei begin 1900 nog vochtig was, is ze mede door de grondwaterwinning die hier 100 jaar geleden begon, verdroogd. Zelfs met de sterk verminderde waterwinning is de verwachting dat de vallei grotendeels droog zal blijven. Als gevolg van gebrek aan dynamiek zijn pioniervegetaties van droog stuivend zand sterk achteruitgegaan. Het is één van de weinige valleien die mogelijkheden biedt voor "grootschalige" verstuiving, plaatselijk mogelijk tot op het grondwater. Het idee is: dynamiek herstellen en het maaiveld d.m.v. verstuiving plaatselijk verlagen, terwijl de grondwaterstand stijgt. Er kan zich dan een nieuw evenwicht instellen. Door de vallei Groot-Olmen lopen fiets- en wandelpaden en een ruiterspad. Tevens loopt er een belangrijke gastransportleiding. De wandel- en ruiterspaden kunnen eenvoudig verlegd worden. Voor fietspaden is dat wat lastiger, voor de gasleiding is dat problematisch. In de vallei zijn nu 4 "stuifbanen" (totale oppervlakte ca 17 ha) zodanig gepland dat hiermee

rekening gehouden is. Op korte termijn worden van 2 van de 4 stuifbanen (totale oppervlakte ca. 7 ha) geklepeld en uitgeschoven.

Hagedissen

In een vroeg stadium is met veel duinliefhebbers en belangstellenden over onze ideeën overlegd. Nadat mensen hun verontrusting hadden kenbaar gemaakt over het lot van aldaar voorkomende zandhagedissen, is aan Annie Zuiderwijk van de UvA advies gevraagd. Naar aanleiding hiervan heeft Hylke Praagman van de UvA afgelopen zomer het voorkomen van zandhagedissen in Groot-Olmen geïnventariseerd. Met de uitkomst van de inventarisatie in de hand is overleg gevoerd, en het volgende besloten: De begroeiing wordt, vooruitlopend op uitvoering van de graafwerkzaamheden begin september, geklepeld. Het idee is dat de hagedissen uit de kale stukken zullen wegtrekken en buiten de stuifbanen in winterslaap zullen gaan.

De stuifbanen worden plaatselijk uitgevoerd met "rafelige randen" waardoor de rand van het gebied wellicht nog geschikter wordt voor hagedissen dan voorheen.

D.m.v. een monitoringroute zal de ontwikkeling van de hagedissenstand ter plaatse worden gevolgd.

Werk met werk maken

Om het gebied te kunnen laten stuiven, moeten allereerst de vegetatie en het humeuze zand (gemiddeld tot 50 cm diep) afgevoerd worden. Hierna wordt het terrein gefreesd om de nog aanwezige struikwortels te neutraliseren en het zand los te maken. Bij de werkzaamheden in Groot-Olmen komt ca 35.000 m³ min of meer humeus zand vrij. Gaandeweg de voorbereidingen ontstond het idee om alles met alles te combineren. Er moest ook nog een voormalig infiltratiegebiedje (Klein-Doornen) worden omgevormd waarbij 10.000 m³ zand vrij zou gaan komen. En er moesten diverse oude en al jaren niet meer gebruikte winmiddelen verwijderd worden. Anderszins was de provincie bezig met het grondwaterbeheersplan Zeeweg. In dit kader werden oplossingen gezocht om wateroverlast in de toekomst te voorkomen. Op verschillende plaatsen was de oplossing: maaiveld verhogen. In goed overleg bleek het mogelijk het overtollige zand van Groot-Olmen en Klein-Doornen hiervoor te gebruiken. Een in de stuifbanen aanwezig dennenbosje is begin september gekapt. De overige werkzaamheden zullen dit najaar of deze winter uitgevoerd gaan worden. En dan... maar hopen dat het hard gaat waaien!

Leon Terlouw, werkt bij de N.V. PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland, productgroep Natuurbeheer en dagrecreatie als projectmedewerker bij de 'groene staf'.

Het Groot-Olmen is een oud akkerland in het westelijk deel van De Kennemerduinen.

De eerste naaldbomen van het dennenbos bij De Blink zijn geveld (foto: Leon Terlouw).

